

УДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ – БАЗА РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ДЕРЖАВИ

*Потяженко М.М., Соколюк Н.Л., Люлька Н.О., Кітура О.Є., Настрога
Т.В., Невоїт Г.В., Корпан А.С.*

Полтавський державний медичний університет

Підготовка лікаря-професіонала – це багатоступеневий процес, який проходить додипломний і післядипломний етапи становлення. Розглянуто особливості навчання в інтернатурі з використанням інтерактивних, дистанційних форм навчання в умовах сьогодення й перспективи навчання в інтернатурі з 2022 року.

Ключові слова: інноваційні технології, інтернатура, внутрішні хвороби.

The training of a professional doctor is a multi-stage process that goes through the undergraduate and postgraduate stages of formation. Features of training in internship with use of interactive, distance learning in today's conditions and prospects for internship training from 2022.

Key words: innovative technologies, internships, internal diseases.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. базується на інформатизації освіти з широким залученням елементів електронної освіти в навчальний процес у закладах вищої освіти, у тому числі й медичної [6;5]. Медицина як наука постійно й безупинно розвивається, відбуваються відкриття, реалізуються інновації, розробляються і впроваджуються нові методи профілактики, діагностики, лікування хвороб, організації медичних послуг, проведення конференцій, вебінарів тощо.

Стрімкий розвиток інноваційних технологій, упровадження в практичну охорону здоров'я методів діагностики й лікування, які засновані на принципах доказової медицини, отриманих на базі втіснених, європейських і світових досліджень, потребують постійного вдосконалення, а іноді й перебудови організації охорони здоров'я.

Зближення освітніх систем у єдине глобальне освітнє середовище на підставі міжнародної співпраці зі збереженням і розвитком основних національних стратегій становить собою процес інтернаціоналізації, який постійно стимулюється підвищенням конкуренції на ринку освітніх послуг, вимагає від національних навчальних медичних закладів рухатись у напрямі зближення й інтеграції з найкращими закладами освіти інших країн і є одним із механізмів підвищення якості освіти. Процеси інтернаціоналізації освітнього простору мають реалізовуватись завдяки міжнародним обмінам викладачами і студентами, експорту освітніх програм із однієї країни в іншу, співпраці та спільним дослідженням щодо поліпшення якості викладання й уніфікації навчального процесу. Інтернаціоналізація передбачає побудову взаємин між країнами, людьми, культурами, інститутами й системами, сприяє відкритості національних систем вищої освіти одна одній, ціннісній та інституційній гармонізації, взаємній адаптації [1;2].

Підготовка лікаря — спеціаліста з відповідної спеціальності — це багатоступеневий процес, який із кожним роком має нові перспективи й рішення поставлених перед ним завдань. Підготовка лікаря-професіонала проходить 2 основні етапи: додипломний (навчання в ЗВО) і післядипломний (у медичних університетах та інститутах післядипломної освіти, закордонні стажування тощо).

Розвиток електронного навчання (e-education) із використанням інтернет-технологій, електронних бібліотек, навчально-методичних мультимедіа-матеріалів, віддалених лабораторних практикумів тощо сприяє технології розвитку дистанційного навчання, що забезпечує закладам вищої освіти мобільність і оптимальну відповідність поточній ситуації [8].

Зараз не можна уявити навчання без застосування Web-технологій (використання Web-браузера; участь у відеоконференціях, вебінарах; опанування практичних навичок у симуляційних класах із використанням інтерактивних муляжів і віртуального пацієнта; оновлення матеріалів для навчання курсу в режимі реального часу; дистанційна взаємодія учасників навчального процесу в чаті, за допомогою Facebook, Twitter, використання платформ Skype, Google Meet, Zoom, Microsoft Teams, аудіо-, відеозв'язку; кейс-методу (Case Based Learning).

Кейс-метод застосовується в медицині та включає в себе набір клінічних випадків, які пропонуються користувачам у процесі навчання для аналізу в інтерактивному режимі. Кейс-метод як інтерактивний засіб аналізу конкретної проблемної ситуації й

формування професійної компетентності дозволяє виробити цілком конкретні вміння й оцінити дії здобувача з поясненням його помилок. В **online**-режимі здобувачам освіти демонструють клінічну ситуацію, світліни ключових клінічних ознак пацієнтів, результати додаткових методів обстеження тощо [7].

Нині вся світова спільнота потерпає від кризової ситуації, викликані пандемією **COVID-19**, яка виявила слабкі й сильні сторони організації роботи системи практичної охорони здоров'я.

Для виходу з цієї складної епідеміологічної ситуації необхідно, щоб усі складові працювали злагоджено й мали зворотний зв'язок. Основною складовою став досвідчений професіонал, здатний застосувати свої теоретичні знання і практичні навички у своїй боротьбі з хворобою.

Пандемія **COVID-19** спонукала до впровадження дистанційного навчання в освітній процес на всіх етапах із дотриманням усіх карантинних заходів задля збереження здоров'я й життя всіх учасників освітнього процесу. Зараз ми вже не уявляємо процес здобуття знань без застосування різних форм інтерактивного дистанційного навчання, пріоритетним стала самопідготовка здобувача освіти, розвиваються індивідуально-психологічні якості — внутрішня мотивація до навчання, самостійність, індивідуальний стиль освітньої діяльності, адаптивність, цілеспрямованість та ін. [1;3].

Суттєвих змін зазнає й післядипломна освіта, підходи до її реалізації змінюються відповідно до світових тенденцій. Якщо зараз в Україні основним етапом післядипломної освіти є інтернатура, яка триває 1-3 роки, а повний термін навчання для лікаря становить 6-9 років, то в США термін навчання — 11-14 років, в Ізраїлі — 12 років, у Німеччині — 11-12 років.

Кафедра внутрішніх хвороб та медицини невідкладних станів Полтавського державного медичного університету створена в 1993 році. Основний вид її діяльності — організація навчання й підготовка лікарів - інтернів із фахів «Медицина невідкладних станів» і «Внутрішні хвороби».

Протягом функціонування кафедри тривалість підготовки лікарів-терапевтів у інтературі була різною: 2-1-2-річна, а лікарів швидкої допомоги — 3-1,5-річна. Так, згідно з останнім типовим навчальним планом і програмою з фаху «Медицина невідкладних станів» з 2016 року навчання триває 1,5 роки: очна частина — 9 місяців (1404 години — 53%), заочна частина — 8 місяців (1248 годин — 47%). Із фаху «Внутрішні хвороби» очна й заочна частини мають однаковий термін навчання — 9 місяців (1716 годин).

З 2022 року відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 № 1254 «Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провзорську) спеціалізацію» змінюються підходи до здобуття базової спеціальності й терміни очно-заочного циклів навчання [4].

Зарухування в інтернатуру базується на рейтинговому розподілі, основою якого є конкурсний бал (комплексна оцінка досягнень випускника, яка обраховується за результатами показників успішності з точністю до 0,001). Урахування показника конкурсного бала впливає на пріоритетність заяв для участі в конкурсному відборі для зарахування в інтернатуру. Отримання високого конкурсного бала заохочує до отримання високих балів при вивченні дисциплін на додипломному етапі навчання і за бюджетною, і контрактною формою навчання. Базу стажування й заклад вищої освіти випускник обирає самостійно.

Бази стажування затверджуються МОЗ України й мають відповідати усім вимогам до опанування практичних навичок, умінь із певного переліку спеціальностей, мати високий відсоток висококваліфікованих спеціалістів і сучасну діагностичну й лікувальну апаратуру. База стажування в інтературі має збігатися з вибором місця роботи.

Термін «куратор лікарів-інтернів» з очної частини переноситься в заочну — це висококваліфікований фахівець вищої або першої кваліфікаційної категорії з досвідом роботи за фахом не менше 10 років. В очній частині виконується термін «керівник груп», який відповідає за підготовку в інтературі з певної спеціальності й надання методичної й консультативної допомоги базам стажування лікарів-інтернів.

З вересня 2022 року передбачено підготовку в інтературі відповідно до нових типових навчальних планів і програм. Зменшується термін навчання в очній освітній частині інтернатури до 3 міс. на рік. Підготовка в інтературі проводитиметься лише за 23 спеціальностями. Чітко регламентовані терміни навчання з фаху «Внутрішні хвороби» (2 роки), із фаху «Медицина невідкладних станів» (1,5 роки) залишаються незмінними.

Лікар-інтерн, вибравши певний фах, не має права протягом терміну навчання в інтературі з обраного фаху перейти на інший фах, що потребує від нього виваженого прийняття рішення вже на ранніх етапах додипломної підготовки.

Фах «Внутрішні хвороби» є базовим і в переліку вторинних лікарських спеціалізацій, які здобуваються після закінчення інтернатури, займає 2 місце після фаху «Загальна практика - сімейна медицина». На його основі із запропонованих 131 вторинних спеціалізацій можна отримати 60 (фах «Загальна практика - сімейна медицина» — 57). На його основі неможливе вторинне навчання за фахами педіатричного профілю, стоматологічного, хірургічного, патологічної анатомії,

спортивної медицини, бактеріології, паразитології). Таким чином, фах «Внутрішні хвороби» представляє інтерес і в отриманні вторинної лікарської спеціальності.

Але виникають певні питання, вирішення яких, на нашу думку, може сприяти певній корекції навчання в інтер-натурі, а саме:

1. На бази стажування відводиться **75%** часу навчання, в яких виключно вдосконалюються практичні навички та вміння лікарями-інтернами, теоретична підготовка на базі стажування ніяким чином не регламентується.
2. Згідно з положенням виходить, що заклад вищої освіти (університет), який забезпечує проходження освітньої частини, а саме **6 місяців в фаху «Внутрішні хвороби»**, надає виключно методичну й консультативну допомогу базам стажування і не несе відповідальності за рівень практичної підготовки лікарів (раніше на практичні заняття в очній частині відводилося **70%** протягом **9 місяців**).

У сучасному світі розвиток медичної науки вимагає від лікарів постійного навчання з використанням інноваційних комп'ютерних технологій, різноманітних видів дистанційного навчання, самовдосконалення, уміння аналізувати й більш детального обсягу знань і застосування його в лікарській практиці.

Таким чином, медична освіта має забезпечити високоякісну підготовку студентів і стати важливою складовою реформування в галузі охорони здоров'я й реалізації соціальних пріоритетів держави, оскільки від рівня підготовки майбутніх лікарів залежить якість надання медичної допомоги населенню країни.

Реформування в системі охорони здоров'я створює нові вимоги до формування спеціалістів нового типу, які мусять не тільки досконало володіти спеціальністю, а й мати навички комунікабельності, ділового спілкування, уміти адаптуватися до нових змін, розбиратись у питаннях страхування, економіки й юриспруденції.

Сучасний розвиток медичної науки і практики зумовлює необхідність вносити корективи в підготовку й підвищення кваліфікації медичних працівників із наближенням їхньої освіти до міжнародних стандартів.

Список використаної літератури

1. Абатуров О. Є., Кривуша О. Л., Нікуліна А. О. Проблеми інтернаціоналізації освітнього процесу в умовах пандемії. Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення: матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Тернопіль, 20-21 травня 2021 року). Тернопіль, 2021. С.14-17.
2. Береговая О. А., Кудашов В. И. Интернационализация высшего образования в условиях глобализации. Перспективы науки и образования. 2019. № 3 (39). С. 31-43.
3. Бобирьова Л. Є., Ільченко В. І., Муравльова О. В., Дворник І. Л., Горздра Л. М. Якість навчання студентів під час пандемії COVID-19 в умовах дистанційного навчання. Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення: матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Тернопіль, 20-21 травня 2021 року). Тернопіль, 2021. С.77-80.
4. Наказ МОЗ України від 22.06.2021 № 1254 "Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію" URL: https://moz.gov.ua/uploads/6/32466-dn_1254_22_06_2021_dod.pdf.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. URL: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.
6. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.11.2017).
7. Олещук О.М., Чорномидз А.В., Маланчук С.Л., Драпак О.Я., Іванків Я.І. Використання кейс-методу у викладанні фармакології для студентів медичного факультету. Art of medicine. – 2018. – № 2. – С. 123-129.
8. Сілова О. В., Лобач Н.В. Педагогічна технологія візуалізації навчальної інформації. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2018. Вип. 62. С. 180-183.

